

Sygn. akt XXV Ns 33/21

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Tomasz Gal

Protokolant stażysta Natalia Matuszewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2021 r. w Warszawie

przy udziale Prokuratora Okręgowego w Warszawie

sprawy z wniosku W. N.

z udziałem T. N.

o ubezwłasnowolnienie całkowite T. N.

postanawia:

oddalić wniosek.

XXV Ns 33/21

UZASADNIENIE

W niniejszej sprawie **wnioskodawca W. N.** we wniosku z dnia 2 marca 2021 r. wystąpił o **ubezwłasnowolnienie całkowite żony T. N.**. W uzasadnieniu wnioskodawca podał, że uczestniczka postępowania jest osobą w wieku 88 lat i cierpi z powodu demencji starczej. Stan zdrowia uczestniczki pogarszał się stopniowo od momentu kiedy przeszła udar mózgu (2007 r.). Zdaniem wnioskodawcy uczestniczka ma duże problemy z komunikacją i pamięcią. Ponadto jest niezdolna do wykonywania nawet najprostszych czynności dnia codziennego, w których pomocą służy jej wnioskodawca. Uczestniczka nie jest m.in. w stanie samodzielnie wstać, usiąść czy dokonać czynności związanych z higieną osobistą. Od kilku lat nie opuszcza mieszkania. W związku z powyższym konieczne jest skierowanie uczestniczki do Ośrodka Pomocy Społecznej. W ocenie wnioskodawcy powyższe okoliczności uzasadniają wniosek o ubezwłasnowolnienie całkowite jego żony (k. 6-7 v).

Postanowieniem z dnia 28 maja 2021 r. Sąd zaniechał wobec uczestniczki T. N. doręczania pism sądowych, wezwania na rozprawę i wysłuchania (punkt pierwszy sentencji); celem ochrony w toku niniejszego postępowania praw uczestniczki ustanowił dla T. N. kuratora w osobie M. N. (postanowienie – k. 42).

W piśmie z dnia 16 czerwca 2021 r. **kurator** podała, że w istocie badanie uczestniczki wykazało jej niezdolność do samodzielnej egzystencji, ale wbrew twierdzeniu wnioskodawcy nie wymaga 24 - godzinnej opieki. Potrafi samodzielnie spożyć posiłki, wstaje, porusza się po mieszkaniu. Zaniki pamięci również nie mają charakteru stałego a uczestniczka poznaje męża i synową. Komunikacja z uczestniczką jest możliwa. Nie powinna więc zostać uznana za osobę całkowicie niezdolną do kierowania swoim postępowaniem. W ocenie kuratora możliwa jest dalsza pomoc uczestniczce w miejscu jej zamieszkania bez konieczności skierowania uczestniczki do Ośrodka Pomocy Społecznej. (k. 75-78v).

Na rozprawie w dniu 22 czerwca 2021 r. wnioskodawca podtrzymał wniosek, natomiast kurator uczestniczki ponownie oświadczyła, iż nie zgadza się z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie uczestniczki gdyż jego złożenie dyktowane było tylko tym, że wnioskodawca nie radzi sobie z opieką nad uczestniczką. Podkreśliła, iż problemy uczestniczki można rozwiązać w inny sposób. Nie zakwestionowała stanu zdrowia T. N. z opinii biegłych sądowych.

Na rozprawie w dniu 27 września 2021 r. wnioskodawca podtrzymał wniosek, kurator uczestniczki i Prokurator wnieśli o oddalenie wniosku o ubezwłasnowolnienie (k. 117).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. N. urodziła się (...) i wraz z mężem zamieszkuje przy ul. (...) w W.. W 2007 r. przeszła udar niedokrwienny prawej półkuli mózgu, co skutkowało uszkodzeniem mózgu. Nie leczyła się psychiatrycznie, choruje na nadciśnienie tętnicze, oponiaka prawej okolicy zatoki jamistej, niewydolność serca, pojawiają się zaburzenia rytmu serca, cierpi też na zespół piramidowy lewostronny. Uczestniczka ma problemy ze słuchem i poruszaniem. (odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 8, zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia uczestniczki – k. 11-11v, opinia biegłych sądowych psychologa T. G. i psychiatry M. M. – k. 35-38, wysłuchanie uczestniczki – k. 32-33, przesłuchanie wnioskodawcy - k. 101 - 104).

W 2011 r. T. N. została zakwalifikowana przez miejski zespół ds. orzekania o niepełnosprawności jako osoba ze znacznym stopniem niepełnosprawności o charakterze stałym. Potrzebuje pomocy przy podstawowych czynnościach życia codziennego tj. spożywanie posiłków, poruszanie się, dbanie o higienę osobistą, ubieranie. Obecnie taką pomocą służy jej przede wszystkim mąż W. N.. W okresie od 1 grudnia 2020 r. do 31 marca 2021 r. była uprawniona do korzystania z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania w wymiarze 1,5 h dziennie 7 razy w tygodniu. (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 9, karta oceny świadczeniobiorcy – k. 10 – 10v, decyzja nr (...) – k. 12).

T. N. demonstruje aktualnie cechy dysfunkcji poznawczych i behawioralnych o przewlekłym charakterze mających głębokie nasilenie i zaburzających jej indywidualne i interpersonalne funkcjonowanie. Uczestniczka podczas badania nie reagowała na część pytań, nawiązywała ograniczony kontakt werbalny. W treści wypowiedzi dało się zauważyć nasilone zaburzenia w procesach przetwarzania informacji. Prezentowała głęboki deficyt krytycyzmu poznawczego również w zakresie swojego funkcjonowania bez ostrych objawów zaburzeń o charakterze psychotycznym tj. doznań omamowych i zaburzeń urojeniowych. Uczestniczka przejawiała trudności w umiejscawianiu faktów z życiorysu w siatce czasu i w zakresie miejsca. Stwierdzono u niej zaburzenia psychiczne w postaci zespołu otępiennego skutkującymi niezdolnością do kierowania swoim postępowaniem. (opinia biegłych sądowych psychologa T. G. i psychiatry M. M. – k. 35-38)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane powyżej dowody z dokumentów, zeznania wnioskodawcy, wysłuchanie uczestniczki oraz opinię biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii.

Dowody z dokumentów w postaci odpisu skróconego aktu małżeństwa, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności uczestniczki, karty oceny świadczeniobiorcy, zaświadczenia lekarskiego oraz decyzji Prezydenta (...) W. Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd uznał za wiarygodne dowody z zeznań wnioskodawcy, albowiem w zakresie stanu zdrowia i sytuacji życiowej T. N. w istocie relacje te były szczegółowe i logiczne. Znajdowały także potwierdzenie w stanie rzeczy jaki Sąd zastał podczas wysłuchania uczestniczki w miejscu zamieszkania.

W ocenie Sądu opinia biegłych sądowych: psychiatry M. M. i psychologa T. G. została sporządzona w sposób rzeczowy, rzetelny oraz przekonujący, w oparciu o wiedzę fachową. Wskazani biegli sądowi to kompetentne osoby, posiadające odpowiednie w tym kierunku specjalistyczne wykształcenie i wieloletnie doświadczenie zawodowe. Sporządzili opinie na podstawie złożonej do akt dokumentacji i badania uczestniczki. Sąd przyjął opinię za bezstronny

i wiarygodny dowód w sprawie. Z jej treści wynika, iż przedmiotem analizy sporządzających opinię były wszystkie czynniki, od których zależy prawidłowe ustalenie stanu zdrowia uczestniczki. Sposób badań zaprezentowany przez biegłych sądowych wskazuje na prawidłowy tok podejmowania przez nich kolejnych czynności analitycznych. Przedmiotowa opinia jest jasna i logiczna.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o ubezwłasnowolnienie całkowite T. N. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, iż ubezwłasnowolnienie ma charakter fakultatywny, a Sąd mając na uwadze całokształt sytuacji życiowej i rodzinnej osoby niezdolnej do kierowania swoim postępowaniem, może uznać, że ubezwłasnowolnienie nie jest w danym przypadku celowe. Ubezwłasnowolnienie, zarówno całkowite, jak i częściowe, stanowi bowiem drastyczną ingerencję w sferę dóbr osobistych jednostki.

Ubezwłasnowolnienie ma na celu ochronę interesu osobistego lub majątkowego osoby fizycznej oraz interesu jej otoczenia. Ubezwłasnowolnienie ma umożliwić obiektywnie optymalne ukształtowanie sytuacji osoby fizycznej, która sama nie może tego uczynić, a zatem ma na uwadze przede wszystkim jej dobro, rozumiane jako optymalny stan rzeczy.

Przesłanką podstawową całkowitego ubezwłasnowolnienia, charakterystyczną dla tej instytucji, jest kwalifikowana niemożność kierowania swoim, szeroko rozumianym, postępowaniem przez osobę fizyczną, czyli dysfunkcja mentalna wywołana ściśle określonymi przyczynami. Słowo "niemożność" wskazuje na brak mentalnego, świadomego kontaktu z otoczeniem i na niemożność intelektualnej oceny swojej sytuacji.

Niemożność kierowania sobą musi występować zaś aktualnie w chwili orzekania ubezwłasnowolnienia, a nie tylko potencjalnie, jako typowe spodziewane następstwo danej dysfunkcji (por. orz. z dnia 21 stycznia 1971 r., II CR 655/70, OSNCP 1971, nr 9, poz. 160).

Zgodnie natomiast z przepisem art. 13 § 1 kc osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli skutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Przepis art. 13 § 1 kc wskazuje więc enumeratywnie trzy grupy przyczyn niemożności kierowania swoim postępowaniem: 1) chorobę psychiczną, 2) niedorozwój umysłowy, 3) zaburzenia psychiczne innego rodzaju, w szczególności pijaństwo lub narkomanie.

Mając na uwadze poczynione przez Sąd ustalenia faktyczne oraz przedstawioną regulację prawną należało uznać, iż wniosek o ubezwłasnowolnienie uczestniczki podlega oddaleniu.

Wprawdzie, jak wynika z dokonanych powyżej ustaleń T. N. jest osobą, u której zachodzą innego rodzaju zaburzenia psychiczne pod postacią zespołu otępiennego, czyli osłabienie władz umysłowych pochodzenia organicznego, ale podkreślić należy zarazem, iż do orzeczenia ubezwłasnowolnienia nie wystarcza istnienie jedynie przesłanek medycznych, lecz powinno być ono również celowe tzn. służyć interesom i dobru osoby, która ma być ubezwłasnowolniona oraz służyć niesieniu jej pomocy w załatwianiu jej spraw osobistych i majątkowych, jeżeli osoba taka nie jest w stanie kierować sama swoim postępowaniem albo potrzebuje pomocy osoby trzeciej do prowadzenia swoich spraw.

W ocenie Sądu ta przesłanka celowościowa nie została spełniona. W tym zakresie należy podnieść, iż przyczyną dla której wnioskodawca wystąpił z przedmiotowym wnioskiem był zamiar umieszczenia uczestniczki w ośrodku pomocy społecznej, albowiem wnioskodawca z uwagi na swój stan zdrowia nie był w stanie podejmować czynności opiekuńczych wobec żony. Tymczasem sam zamiar wnioskodawcy tego rodzaju nie świadczy o interesie w ubezwłasnowolnieniu, a ponadto cel ten został zrealizowany w dacie zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie,

albowiem jak wynika ze zgodnego twierdzenia wnioskodawcy i kuratora uczestniczki uczestniczka przebywa już w zakładzie opiekuńczym (k. 117 – 117 v.).

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu została spełniona przesłanka medyczna, ale nie została spełniona przesłanka celowościowa zastosowania instytucji ubezwłasnowolnienia w odniesieniu do uczestniczki.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.